

Vänsterpartiet
Tyresö

Tyresö den 21 februari 2006

Reservation

vid Kommunstyrelsens sammanträde den 21 februari 2006

§21 ,Yttrande över utredningen "Får jag lov – om planering och byggande"

Inledning

Tyresö kommuns remissvar är ett gediget och välarbetat underlag. Det finns det som Vänsterpartiet tycker är bra, men innehåller även delar vi är mer tveksamma till. Men framförallt är det en rad områden som vi helt saknar kommentarer till och som gör att vi inte kan ställa oss bakom Kommunstyrelsens förslag till remissvar. Nedan redovisas vad vi anser saknas i förslaget till nya Plan- och bygglag (PBL) och som vi anser ska vara en del av remissvaret från Tyresö kommun.

Vänsterpartiets förslag till innehåll i remissvaret

Barnperspektivet

Barnperspektivet bör få en tydligare ställning i PBL. För att uppfylla kraven på bra samhällsbyggande skall barn och ungdomar vara med och påverka sin livssituation utifrån sitt tänkande och sina erfarenheter. Inom kommunen ska bl.a en ansvarig tjänsteman utses för att särskilt tillvara ta barnens rätt i planeringen. Detta för att stärka barnens rätt i planeringen, något som lagen inte tillförsäkrar idag. Modellen finns redan i Norge och den norska modellen bör prövas även här i Sverige.

Boendeplaneringsprogram

Vi vill se en ny form av program som vi kallar boendeplaneringsprogram. Dessa ska ersätta nuvarande bostadsförsörjningsprogram. Det ska vara obligatoriskt för kommunerna att upprätta sådana program, så att man kan garantera hög kvalitet i bostäder och boendemiljöer. Boendeplaneringsprogrammen ska vara heltäckande och övergripande och redovisas till regeringen via länsstyrelserna minst en gång per mandatperiod. De skall behandla såväl handlingsplaner för nyproduktion och ombyggnad som förändringar i service, infrastruktur och omgivande miljö.

Ett boendeplaneringsprogram ska väga samman de ekologiska, ekonomiska och sociala aspekterna med markanvändnings- och bebyggelsefrågorna. Programmen bör utgå från det enskilda bostadsområdet, med ett tydligt boendeinflytande och med en helhetssyn där boendet och boendemiljön står i centrum för en rad frågor. Programmen kan utvecklas för att också

omfatta energi- och miljökrav, trygghet och säkerhet, feministiskt perspektiv samt social och ekologisk hållbarhet.

Buller och byggande

Buller är ett hälsoproblem och den totala mängden bullerstörningar i städerna måste minska. Tillskotten av ny bebyggelse är marginell i förhållande till det befintliga bostadsbeståndet och ett offensivt och målmedvetet arbete måste därför bedrivas för att man skall komma till rätta med bullerproblemen i de befintliga miljöerna. Samhällets åtgärder måste i högre grad angripa källan till bullret.

Att planera för en långsiktigt hållbar stad och för goda boendemiljöer handlar om att väga samman åtskilliga faktorer till en bra helhet. Regelverket bör fortsättningsvis på ett tydligt sätt göra sådana avvägningar möjliga. Samhällets bedömning av vad som är en lämplig boendemiljö måste dock vara entydig. En samordning av PBL och miljöbalken måste också ske när det gäller prövningen av planer avseende buller.

Huvudmannaskap för allmänna platser

Kommittén föreslår att det ska införas en ny form av huvudmannaskap för allmänna platser. Vi anser inte att de föreslagna förändringarna bör genomföras. Lagförändringen innebär att kommunen kan överlåta ansvaret för allmänna platser som inte är av ”tydlig allmän karaktär”. Bl.a skulle det kunna innebära en risk för att det kan utvecklas ”gated communities” även i Sverige.

Kommunen bör ha det slutgiltiga ansvaret för allmänna platser förutom i tydliga fritidsområden. Kommunen kan i sin tur överlåta skötsel m.m. åt de boende eller andra. Tillgängligheten till allmänna platser måste alltid garanteras på samma sätt som allemansrätten. Härtill kommer att bestämmelserna är oklara när det gäller ansvaret för trafiksäkerheten och andra frågor som utformning m.m.

Mobiltelefoni och strålning

Utbyggnad av den tredje generationens mobiltelefoni ger anledning att se över regelverket kring samhällsansvar och information till allmänheten. Oavsett vilken teori vi väljer att förlita oss till är det viktigt att människors oro tas på allvar. Alla skall ha rätt till information om strålningens omfattning i närmiljön och var masterna är utplacerade. Dessutom behöver skyddsavstånd till bostäder, skolor och förskolor fastställas. Vi vill också att det ska ske samråd med miljö- och byggnadsnämnden i samband med att ledningsrätten prövas.

Vi anser även att kommunerna ska få möjlighet att i plansystemet kunna markera områden där inga mobilmaster eller antenner får uppföras, s.k. lågstrålning zoner. Även om det finns kommuner som i sin översiktsplanering avser att inrätta lågstrålning zoner, finns det inte något verkligt skydd eftersom kommunen inte kan hindra en bygglovsprövning. Detta bör ändras i PBL.

Externa köpcentrum

Förslaget tar egentligen inte alls tag i det problem som externa köpcentra bidrar till. Dessa handelsetableringar leder till oönskade sociala och ekologiska konsekvenser och vi vill att det ska införas ett moratorium för externa handelsetableringar.

Vänsterpartiet anser att utvecklingen mot en ökad andel externhandel ger en rad negativa effekter. För det första är det ur ett miljöperspektiv inte bra att etablera verksamheter som

helt bygger på bilen som transportmedel. Stockholmsregionen behöver minska de fossila utsläppen. Detta sker främst genom mindre bilåkande samtidigt som de kollektiva lösningarnas andel av transporterna ökar.

För det andra leder ökad andel externhandel till en rad negativa sociala konsekvenser. Alla har inte råd med bil och för denna grupp är externhandel till föga nytta. Tvärtom kan det leda till att den lokala daglivarhandelns slås ut, vilket ger försämrade möjligheter att nå butiker. Äldre, funktionshindrade eller överhuvudtaget grupper med svag ekonomi kommer här i kläm. Kvinnor, särskilt äldre, tillhör gruppen som drabbas särskilt hårt om den lokala handeln slås ut. Detta eftersom kvinnor generellt sett har mindre tillgång till bil än män.

Funktionshindrades bör få större påverkansmöjlighet

Vi anser att organisationer för personer med nedsatt rörelse eller orienteringsförmåga ska beredas tillfälle att närvara vid byggsamrådet. Vi tycker att det är viktigt att handikapporganisationerna får närvarorätt på byggsamråden och det kan även leda till att vi undviker onödiga konstruktionsfel.

Handikapporganisationer bör även ges talerätt i samband med detalj- och översiktsplaneprocessen. Sverige har utifrån krav i EU-rättslagstiftningen, gett miljöorganisationer talerätt i miljöbalksärenden. Detta har visat sig falla väl ut och dessa organisationer har tillfört kunskap och kompetens i de ärenden där talerätten nyttjats. Samma möjligheter ska handikapporganisationerna få.

Genusperspektiv

Samhällsplanering förväntas vara till lika stor nytta för kvinnor som för män. Utgångspunkten i den fysiska planeringen och markanvändningen är könsneutral. Planeringen ska ta sin utgångspunkt i att den är till för alla, men kön har betydelse även för samhällsplaneringen och det är vanligt att den i högre utsträckning svarar mot männens behov än mot kvinnornas. Problemet är således att ”alla” lätt blir synonymt med ”män”. Detta blir ett problem också i PBL eftersom lagens portalparagraf använder begreppet ”alla”. Den måste därför ändras så att jämställdhetsaspekterna konkretiseras i form av ett tillägg i denna paragraf.

Ett annat viktigt område som vi vill lyfta fram i detta sammanhang är behovet av konsekvensbeskrivningar ur ett jämställdhetsperspektiv. En viktig del av arbetet för att på lång sikt skapa ett mer jämställt samhälle är att bebyggelsemiljön faktiskt utformas efter målen i svensk jämställdhetspolitik samt att jämställdhetsfrågorna ges en stor roll och tas upp till diskussion i den fysiska samhällsplaneringen. Genom att använda jämställdhetskonsekvensbeskrivningar som metod blir det lättare att synliggöra skillnader mellan kvinnor och män. PBL borde ställa krav på att det alltid ska finnas jämställdhetskonsekvensbeskrivningar i plan- och bygglagen.

Regionala frågor

Utveckling av infrastruktur och bebyggelse planeras i nuläget på olika nivåer trots att dessa frågor har koppling till varandra och behovet av samordning och gemensamma övergripande strategier är stort. Det behövs antagligen en övergripande samordning mellan kommuner, landsting och andra samhällsorgan för att analysera, samordna och utveckla övergripande strategier för utbyggnad av infrastruktur och bostäder där parterna har gemensamma intressen. Ett sådant planeringsinstrument för infrastruktur- och bebyggelseutveckling borde PBL-kommittén ha övervägt.

Kommittén föreslår att länsstyrelsen inte längre ska ha möjlighet att ingripa på grunden bristande mellankommunal samverkan. Vi tycker att det inte är en rimlig hållning utan vill att Länsstyrelserna ska kunna agera om planer uppenbart strider mot nationella eller regionala miljökvalitetsmål eller att en fråga, som är väsentlig regional betydelse, inte beaktats.

När det gäller miljöfrågan och en långsiktigt hållbar utveckling, så finns det tydliga materiella förändringar i lagstiftningen som är bra. Det finns dock en övertro till att kommuner i samverkan ska ta ett betydande regionalt ansvar för de miljökvalitetsmål som riksdagen antagit. Ansvaret för att utforma de regionala miljökvalitetsmålen har ålagts länsstyrelserna, som även fortsättningsvis bör kunna upphäva planer som uppenbarligen bryter mot regionala och lokala miljökvalitetsmål eller som inte beaktar väsentliga regionala utvecklingsfrågor.

Utställningstid

Vi delar inte kommitténs bedömning att utställningstiden för översiktsplaner ska kunna kortas i vissa fall, då översiktsplanen behandlar en geografisk fördjupning eller ett tillägg för särskilda verksamheter eller intresseområden. Förslaget innebär en mycket begränsad tidsbesparing som försämrar möjligheterna för den som vill lämna synpunkter. Många gånger berörs även andra kommuner av en fördjupning av översiktsplanen, vilket troligtvis kräver en något längre utställningstid.

Mikael Gustafsson (v)

Ersättare Kommunstyrelsen